

# DEVLET TEŞKİLATI İLE İLGİLİ MEVZUAT

## I. Giriş

Devlet teşkilatı, Devleti oluşturan kurum ve kuruluşların, Devletin üstlendiği hizmetleri gereği gibi yerine getirebilmek amacıyla yürürlükteki mevzuat çerçevesinde meydana getirdikleri düzenli örgütlerdir.

Devletin temel organları yasama, yürütme ve yargıdır.

Devlet teşkilatı çok geniş kapsamlı olup, Devlet teşkilatının Anayasal çerçevesine ilişkin bilgiler bu kitabın Türkiye Cumhuriyeti Anayasası bölümünde anlatıldığından bu bölümde sadece bakanlıklar, bağlı ve ilgili kuruluşlar ile yerinden yönetim kuruluşları ele alınmaktadır.

## II. Bakanlıkların Kurulması

Bakanlıklar, Devletin üstlendiği kamu hizmetlerini yürütmek üzere konularına göre uzmanlaşmış ve örgütlenmiş birimlerdir.

Devletin merkezi idare teşkilatında kamu hizmetleri arasında bir iş bölümü yapılmış ve bu iş bölümü uyarınca her bir bakanlık, belli bir veya benzer birkaç kamu hizmetini yürütmek üzere kurulmuştur. Bu nedenle, bakanlıkların Devlet tüzel kişiliğinden ayrı bir tüzel kişiliği bulunmamaktadır. Her bir bakanlık, yürüttüğü kamu hizmetini bağımsız olarak değil, devlet tüzel kişiliği adına yürütmekte ve bu hizmet alanında devlet tüzel kişiliğini temsil etmektedir.

Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, mevcut bakanlıkların görevleri, yetkileri ve teşkilatına ilişkin usul ve esaslar 27/09/1984 tarihli ve 3046 sayılı Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında Kanunla düzenlenmiştir. Bu Kanun, Milli Savunma Bakanlığı hariç, diğer bakanlıkların merkez, taşra, yurt dışı ve döner sermaye teşkilatları ile bağlı ve ilgili kuruluşlarını kapsar.

3046 sayılı Kanun, hizmet bakanlıklarına atanacak olan bakanların yanı sıra, devlet bakanlarının da görevlendirilmesine imkan vermiştir. Buna göre, Başbakanı yardımcı etmek ve Başbakan tarafından verilen görevleri yerine getirmek, Bakanlar Kurulunda koordinasyonu sağlamak, özel önem ve öncelik taşıyan konularda deneyim ve bilgilerinden yararlanılmak amacıyla Başbakanın teklifi ve Cumhurbaşkanının onayı ile Devlet bakanları görevlendirilebilmektedir. Bu şekilde atanacak Devlet bakanlarının sayısı yirmiye aşamaz.

Bakanlar, bakanlık kuruluşunun en üst amiri olup, bakanlık hizmetlerini mevzuata, Hükümetin genel siyasetine, milli güvenlik siyasetine, kalkınma planlarına ve yıllık programlara uygun olarak yürütmekle ve bakanlığın faaliyet alanına giren konularda diğer bakanlıklarla işbirliği ve koordinasyonu sağlamakla görevli ve Başbakanı karşı sorumludur.

Her bakan, ayrıca emri altındakilerin faaliyet ve işlemlerinden de sorumlu olup, bakanlık merkez, taşra ve yurt dışı teşkilatı ile bağlı ve ilgili kuruluşların faaliyetlerini, işlemlerini ve hesaplarını denetlemekle görevli ve yetkilidir. Bu denetim hem hukukilik hem de yerindelik açısından yapılmaktadır. Uygulamada bakanlar bu yetkilerini teftiş kurulları vasıtasıyla yerine getirmektedir.

Bu denetim bakanlık teşkilatı ile tüzel kişiliğe sahip olmayan bağlı kuruluşlar bakımından hiyerarşik denetim, tüzel kişiliğe sahip bağlı kuruluşlar ve ilgili kuruluşlar üzerinde vesayet denetimidir.

Bakanın belli başlı idari yetkileri şunlardır:

- Devlet tüzel kişiliğini temsil etmek.
- Hiyerarşik amirlik sıfatını kullanmak.
- Yönetmelikler çıkarmak.

-Bakanlığın en yüksek ita amiri olarak harcama yetkisine sahip olmak.

-Kanunlarda öngörülen hallerde tüzel kişiliğe sahip bakanlık bağlı ve ilgili kuruluşları üzerinde idari vesayet yetkisini kullanmak.

Bakan, bazı yetkilerini yetki devri yoluyla emrindeki üst düzey memurlara bırakabilir. Ancak yinede sorumluluk kendine aittir.

Bakanlıklar kanunla yerine getirmekle yükümlü oldukları hizmetleri tüzük, yönetmelik, tebliğ ve genelgelerle düzenlemekle görevlidir.

Müsteşar, bakanın emrinde ve onun yardımcısı olup, bakanlık hizmetlerini bakan adına ve bakanın direktif ve emirleri yönünde, bakanlığın amaç ve politikalarına, kalkınma planlarına ve yıllık programlara, mevzuat hükümlerine uygun olarak düzenler ve yürütür. Bu amaçla bakanlık teftiş kurulu hariç, bakanlık birimlerine gereken emirleri verir ve bunların uygulanmasını gözetir ve sağlar. Müsteşar bu hizmetlerin yürütülmesinden bakana karşı sorumludur.

Bakanlıklar, merkez teşkilatı ile ihtiyaca göre kurulan taşra, yurt dışı ve döner sermaye teşkilatından ve bağlı ve ilgili kuruluşlardan meydana gelir.

Bakanlık merkez, taşra, yurt dışı ve döner sermaye teşkilatı ile bağlı ve ilgili kuruluşların kurulma işlemleri, genel hükümlere göre kadro alınması ile tamamlanır.

#### **A. Bakanlık Merkez Teşkilatı**

Bakanlık merkez teşkilatı, bakanlığın sorumlu olduğu hizmetlerin yürütülmesi, bu hizmetlerle ilgili amaç ve politika tayini, planlama, kaynakları düzenleme ve sağlama, koordinasyon, gözetim ve takip, idareyi geliştirme ve denetim gibi görevleri

yerine getirmek üzere ana hizmet, danışma ve denetim ile yardımcı birimlerden meydana gelecek şekilde kurulur.

### **1. Ana Hizmet Birimleri**

Ana hizmet birimleri, Bakanlıkların hizmet ve görev alanına giren belli(tanımlanmış) hizmetleri ve bu hizmetlere ilişkin faaliyetleri yürüten uzmanlaşmış birimlerdir.

Bakanlıkların yürütmekten sorumlu oldukları hizmet ve görevlerden bağlı kuruluş kurulmasını gerektirmeyenler, bakanlığın merkez teşkilatı bünyesinde kurulan ana hizmet birimlerince yerine getirilir. Ana hizmet birimleri her bakanlığın hizmet ve görev özelliklerine ve alanlarına göre, bu bakanlıklara ait kuruluş kanunlarıyla düzenlenir.

### **2. Danışma ve Denetim Birimleri**

Danışma ve denetim birimleri, bakana ve ana hizmet birimleri ile bağlı ve ilgili kuruluşlara teknik, idari, hukuki ve mali konularda istişari mahiyette yardımcı olmak üzere faaliyet gösteren birimlerdir. Bakanlık merkez teşkilatında ihtiyaca göre Teftiş Kurulu Başkanlığı, Strateji Geliştirme Başkanlığı, Hukuk Müşavirliği, Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği adıyla danışma ve denetim birimleri kurulabilir.

Gerekli görülen hallerde bakanlıklarda özel önem ve öncelik taşıyan konularda bakanlık makamına yardımcı olmak üzere, otuzu geçmemek ve kuruluş kanununda gösterilmek kaydıyla, özel yeteneği olanlardan bakanlık müşavirleri bulunabilir. Bakanlık müşavirleri bakanlık makamına bağlıdır.

### **3. Yardımcı Birimler**

Yardımcı birimler, ana hizmet ile danışma ve denetim birimlerine yardımcı olan ve her bakanlıkta görülmesi zorunlu olan idari, mali, güvenlik ve sivil savunma gibi hizmetleri yerine getirmekle görevli birimlerdir. Bakanlık merkez teşkilatında ihtiyaca göre, Personel Genel Müdürlüğü veya Dairesi Başkanlığı,

İçişleri Dairesi Başkanlığı, İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı, Savunma Sekreterliği, Özel Kalem Müdürlüğü adıyla veya bunların dışında yardımcı birimler kurulur.

## **B. Bakanlıkların Bağlı ve İlgili Kuruluşları**

Bağlı kuruluşlar bakanlığın hizmet ve görev alanına giren ana hizmetleri yürütmek üzere, bakanlığa bağlı olarak özel kanunla kurulan, genel bütçe içinde ayrı bütçeli veya katma bütçeli veya özel bütçeli kuruluşlardır.

Bağlı kuruluşlar, merkez teşkilatı ile ihtiyaca göre kurulan taşra teşkilatından meydana gelecek şekilde düzenlenir.

Bağlı kuruluşlar, Başbakanın teklifi ve Cumhurbaşkanının onayı ile, diğer bir bakanlığa bağlanabilir.

İlgili kuruluşlar; özel kanun veya statü ile kurulan, iktisadi devlet teşekkülleri ve kamu iktisadi kuruluşları ile bunların müessese, ortaklık ve iştirakleri veya özel hukuki, mali ve idari statüye tabi, hizmet bakımından yerinden yönetim kuruluşları şeklinde düzenlenir.

## **C. Bakanlık Merkez Teşkilatı İle Bağlı ve İlgili Kuruluşlarının Düzenlenmesinin Esas ve Usulleri ile Hiyerarşik Kademeler ve Birim Unvanları**

Genel Müdürlük, müstakil daire başkanlığı, danışma, denetim ve yardımcı birimlerin kurulması, kaldırılması, görev, yetki ve sorumlulukları kanunla düzenlenir.

Diğer daire başkanlıkları ile şube müdürlükleri hizmetin özelliğine göre ilgili bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulur, kaldırılır, aynı bakanlık içerisinde veya bakanlıklar arasındaki bağlantısı değiştirilir.

Şeflikler ilgili hizmet birimi veya kuruluşun teklifi üzerine bakanlık onayı ile kurulur.

Bir bakanlıkta birden fazla müsteşarlık kurulamaz. Müsteşar, genel müdür ve ana hizmet birimi niteliğindeki daire başkanlıkları için iki adet yardımcı kadrosu ihdas edilebilir. Zorunlu hallerde ortak kararname ile bu sayı beşe çıkartılabilir.

Bakanlıklarda ve bağlı kuruluşlarda sürekli kurullar kanunla kurulur.

Bağlı kuruluşu ve taşra teşkilatı bulunan veya yürütmekle sorumlu oldukları hizmetler en az üç daire başkanlığı kurulmasını gerektiren ana hizmet birimleri genel müdürlük, diğer ana hizmet birimleri daire başkanlığı şeklinde teşkilatlandırılabilir.

Bakanlık bağlı kuruluşları eliyle yürütülen hizmetler için bakanlık merkez teşkilatında ayrıca genel müdürlük düzeyinde ana hizmet birimi kurulamaz. Ancak bakanlık bağlı ve ilgili kuruluşlarının bakanlıktaki iş ve münasebetlerini yürütmek üzere bakanlık merkez teşkilatında birim kurulabilir.

Danışma, denetim ve yardımcı birimler, özellik gösteren bakanlıklarda personel birimi hariç, genel müdürlük şeklinde teşkilatlandırılmaz.

Mevzuatta sayılan istisnalar hariç olmak üzere ilgili kuruluşların genel müdürlük şeklinde teşkilatlandırılmaları esastır.

Bakanlık merkez teşkilatı ile bağlı ve ilgili kuruluşlarının hiyerarşik kademeleri; hizmetin özelliklerinden kaynaklanan farklılıklar dikkate alınmak kaydıyla aşağıdaki şekilde düzenlenir.

### **1. Bakanlık merkez teşkilatında;**

- a. Müsteşarlık,
- b. Müsteşarlığa bağlı Genel Müdürlük, Kurul Başkanlığı veya Daire Başkanlığı,
- c. Genel Müdürlük veya Kurul Başkanlığına bağlı Daire Başkanlığı,
- d. Şube Müdürlüğü,

e. İhtiyaca göre kurulacak şeflik.

## **2. Bağlı kuruluşlarda;**

- a. Genel Müdürlük,
- b. Daire Başkanlığı,
- c. Şube Müdürlüğü,
- d. Şeflik,
- e. Memurluk.

**3. İlgili kuruluşlarda özel kanunlarında gösterildiği şekilde düzenlenir.**

## **D. Bakanlıklar ile Bağlı ve İlgili Kuruluşlarının Taşra Teşkilatı**

Bakanlığın kuruluş amaçlarını gerçekleştirmek ve yürütmekte oldukları hizmetlerin tüm ülke düzeyinde dengeli dağılımını sağlamak üzere taşra teşkilatı kurulur.

Bakanlık ve bağlı kuruluşlarının taşra teşkilatı, 3046 sayılı Kanunla birlikte ilgili teşkilat kanunları, İl İdaresi Kanunu ile belirlenen esas ve usullere göre kurulur.

Bakanlık taşra teşkilatı ihtiyaca göre; il valisine bağlı il kuruluşları, kaymakama bağlı ilçe kuruluşları ve doğrudan merkeze bağlı taşra kuruluşlarından oluşur.

## **E.Taşra Teşkilatı Kurulmasının Esasları ile Taşra Teşkilatında Hiyerarşik Kademeler ve Birim Unvanları**

Bölge, il ve ilçe kuruluşları görev ve hizmet alanlarının sosyal, ekonomik özelliklerine, nüfus ve coğrafi durumuna, görev ve hizmetlerin niteliklerine ve ihtiyaca göre farklı tip ve statüde kurulabilir ve bunlara farklı yetkiler verilebilir.

Bakanlıkların ve bağılı kuruluşların, bölge, il ve ilçelerde, bakanlık veya bağılı kuruluşu temsil edecek şekilde tek bir taşra teşkilatı kurmaları esastır. Ancak, bu şekilde teşkilat kurmanın ekonomik olmaması, hizmetlerin mahiyet itibarıyla tek bir il kuruluşu bünyesinde birleştirilmesine imkan bulunmaması veya başarılı ve verimli çalışmaları görülen taşra birimlerinin aynen muhafaza edilebilmesi gibi gerekçelerle bakanlıkların ana hizmet birimleri ve bağılı kuruluşları, ayrı il ve ilçe müdürlükleri de kurulabilirler.

Merkezi idarenin taşra teşkilatı kurma yetkisi kurum ve kuruluşların kendi kanunlarında belirtilir.

Sürekli görev veya hizmet yapacak taşra teşkilatı ihtiyaçlara ve hizmetin özelliklerine göre bölge, il ve ilçe kuruluşları olarak, ilgili merkez teşkilatının teklifi üzerine Devlet Planlama Teşkilatı ile Devlet Personel Başkanlığının görüşleri alınarak Bakanlar Kurulu kararı ile kurulur, kaldırılır veya değiştirilir.

Ülke düzeyinde yerine getirilmesi gereken hizmetler için, taşra teşkilatının il ve ilçe kuruluşu şeklinde düzenlenmesi esastır. Ancak, bu hizmet alanlarında bölgedeki illerin tamamına destek sağlayacak nitelikte bölge kuruluşları kurulabileceği gibi, bölgenin bütün illerinde veya birkaç ilinde görev ve hizmet yapacak şekilde de bölge kuruluşları kurulabilir.

Kalkınma plan ve programları çerçevesinde, geçici taşra teşkilatı; görev veya hizmet süresi belirtilmek şartıyla ilgili bakanlığın teklifi üzerine ortak kararname ile kurulur.

Acil ve olağanüstü durumlarda bir bakanlık, Başbakan'a bildirmek ve prosedürü sonradan tamamlamak üzere geçici taşra teşkilatı kurulabilir.

İl ve ilçelerin kurulması, kaldırılması, ad ve merkez sınırının belirtilmesi ve değiştirilmesi kanunla olur.

İl idaresi Vali, İl İdare Şube Başkanları ve İl İdare Kurulu olmak üzere üç bölümden oluşur.

İlçe idaresi Kaymakam, İlçe İdare Şube Başkanları ve İlçe İdare Kurulundan oluşur.

İl yönetiminin başı olan vali, ilde devletin, hükümetin ve ayrı her bir bakanlığın temsilcidir.

İl idare kurulunda vali, hukuk işleri müdürü, defterdar, milli eğitim müdürü, bayındırlık ve iskan müdürü, sağlık müdürü, tarım ve köy işleri müdürü vardır.

Kaymakam ilçe yönetiminin başı olup görevlerini valinin gözetim ve denetimi altında yapar.

Bucaklarda Bucak Müdürü, Bucak Meclisi ve Bucak Komisyonu olmak üzere üç organ bulunmaktadır.

**Taşra teşkilatında Hiyerarşik Kademeler ve Birim Unvanları Şunlardır:**

**1. Taşra teşkilatı Bölge Kuruluşlarında;**

- a. Bölge Müdürlüğü,
- b. Şube Müdürlüğü veya Başmühendislik,
- c. Şeflik veya Mühendislik,

**2. Taşra teşkilatı il kuruluşlarında:**

- a. Vali,
- b. İl Müdürlüğü,
- c. Şube Müdürlüğü,
- d. Şeflik,
- e. Memurluk.

**3. Taşra teşkilatı ilçe kuruluşlarında:**

- a. Kaymakam,
- b. İlçe Müdürlüğü,
- c. İhtiyaç bulunan ilçelerde Şube Müdürlüğü,
- d. Şeflik,
- e. Memurluk.

## **F. Bakanlık Yurt Dışı Teşkilatı**

Bakanlık yurt dışı teşkilatı; yurt dışında sürekli veya geçici görev yapan, hizmet gereklerine ve ihtiyaçlarına göre, dış temsilcilik niteliğindeki diplomatik temsilcilikler ve konsolosluklar, dış temsilcilikler bünyesindeki ihtisas birimleri ve dış temsilcilik niteliğinde olmayan yurt dışı teşkilatından meydana gelir.

Yurtdışı teşkilatı kurma yetkisi, kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilat kanunlarında belirtilir. Teşkilat kanunlarında böyle bir yetki bulunmayan kamu kurum ve kuruluşları yurtdışı teşkilatı kuramaz.

Kamu kurum ve kuruluşlarının yurtdışı teşkilatının kurulmasına, görevlerine, yetkilerine, idaresine ve merkezle olan ilişkilerine ait esaslar 189 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Yurtdışı Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile düzenlenmiştir.

Sürekli yurtdışı teşkilatından dış temsilcilikler, Dışişleri Bakanlığının; ihtisas birimleri ile dış temsilcilik niteliği taşımayan yurtdışı teşkilatı ise ilgili kamu kurum ve kuruluşunun teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile kurulur veya akredite edilir, kaldırılır, birleştirilir veya değiştirilir.

Geçici özel diplomatik temsilcilikler Bakanlar Kurulu kararı ile; geçici ihtisas birimleri ve dış temsilcilik niteliği taşımayan geçici yurtdışı teşkilatı ortak kararname ile kurulur.

## **G. Döner Sermaye İşletmeleri**

Döner sermaye işletmelerinin kurulması, sermayesi, gelirleri, işleyiş ve denetimi ile ilgili esas ve usuller kanunla düzenlenir.

Genel hükümlere ilişkin düzenleme yapılmaya kadar, döner sermaye işletmeleri, ilgili bakanlığın teklifi, Maliye Bakanlığının

ve Sayıştay'ın olumlu görüşü alındıktan sonra teklifi yapan Bakanlıkça çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

## **II. YERİNDEN YÖNETİM KURULUŞLARI**

### **A.Hizmet Yönünden Yerinden Yönetim Kuruluşları**

Yerinden yönetim kuruluşları idari, iktisadi, sosyal, bilimsel, teknik, kültürel alanlarda görev yaparlar.

Yerinden yönetim hizmet ve yer yönünden yerinden yönetim olarak ikiye ayrılır. Hizmet yönünden yerinden yönetim, özellikleri gereği bazı kamu hizmetlerinin genel idare faaliyetleri çerçevesinde yürütülmesinin olanaksızlığı veya güçlüğü karşısında hizmetin ayrı bir tüzel kişilik şeklinde örgütlenmesidir. (Örneğin üniversiteler, KİT'ler...). Yer yönünden yerinden yönetim (mahalli idareler), belirli bir yerde yaşayanların kendi ortak ihtiyaçlarını, kendilerinin veya seçerek göreve getirdikleri yöneticilerini belirleyerek gidermesi şeklinde örgütlenmedir. (Örneğin belediye, köy...)

Türkiye Cumhuriyetinin idari yapısında il özel idaresi, belediye ve köy gibi yerel kuruluşlar ; üniversiteler, TRT, ve KİT'ler gibi hizmetsel kuruluşlar; baro, ticaret odası gibi meslek kuruluşları yer almaktadır.

### **1. Yükseköğretim Üst Kuruluşları ve Yükseköğretim Kurumları**

Yükseköğretim üst kuruluşları ile Yükseköğretim Kurumlarının teşkilatlanmaları 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilat Kanunu çerçevesinde olmaktadır.

Yükseköğretim üst kuruluşları; Yükseköğretim Kurulu ve Üniversitelerarası Kuruldan oluşur.

Üniversite; bilimsel özerkliğe ve kamu tüzel kişiliğine sahip yüksek düzeyde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma , yayın ve danışmanlık yapan; fakülte, enstitü, yüksekokul ve benzeri kuruluş ve birimlerden oluşan bir yükseköğretim kurumudur.

Üniversite; fakülte, enstitü, yüksekokul, konservatuar, meslek yüksekokulu, araştırma ve uygulama merkezi ve benzeri birimlerden oluşur. Bir üniversitede;

a. Fen fakültesi, edebiyat fakültesi veya ikisi birlikte teşkil edilen fen-edebiyat fakültesi;

b. İhtiyaca göre kurulacak; eğitim, eğitim bilimleri, iktisadi ve idari bilimler, hukuk, tıp, diş hekimliği, eczacılık, veteriner, mühendislik, mimarlık, ziraat, orman, ilahiyat ve güzel sanatlar fakülteleri veya bunların iki ya da daha fazlasının birlikte teşkil edeceği fakülteler;

c. Rektörlüğe bağlı; fen ve teknik alanlarla ilgili fen bilimleri; edebiyat, sanat, sosyal ve iktisadi bilim alanlarıyla ilgili sosyal bilimler; temel tıp, diş hekimliği, eczacılık, veteriner ve diğer sağlık alanlarıyla ilgili sağlık bilimleri enstitüleri ile bu Kanunda belirlenen rektörlüğe veya fakültelere bağlı diğer enstitüler;

d. Belirli bir meslek alanında, ön lisans veya lisans düzeyinde eleman yetiştiren yüksekokullar;

e. Bir yüksekokul olan ve buna bağlı hazırlayıcı birimlerden oluşan konservatuarlar;

f. Ön lisans düzeyinde ara insan gücü yetiştiren meslek yüksekokulları;

g. Belirli bilimsel ve teknolojik alanlarda araştırma ve uygulama yapmakla yükümlü araştırma, uygulama merkezleri; bulunur.

Fakülte, enstitü, yüksekokul, konservatuar, meslek yüksekokulu, araştırma ve uygulama merkezlerinin alt birimlerinin, anabilim dalı, ana sanat dalı ve diğer ünitelerin teşkili, birleştirilmesi, kaldırılması ve işleyişi 2547 sayılı Kanun uyarınca Yükseköğretim Kurulunca düzenlenir.

Bilim dalı ve sanat dalı kurulması ve kaldırılmasıyla ilgili düzenlemeler 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun esaslarına uygun olarak ve Yükseköğretim Kurulunun olumlu görüşü alınarak, üniversitelerin senatoları tarafından yapılır.

Üniversiteler kanunla kurulur.

Bakanlar Kurulu, Yükseköğretim Kurulu ve Milli Eğitim Bakanlığının önerisi ile üniversitelere bağlı olarak fakülte, enstitü ve yüksekokul kurmaya; bu birimlerle ilgili olarak birleştirmeye, kapatmaya, bağlantı ve isim değişikliği yapmaya yetkilidir.

Üniversitenin organları; Rektör, senato ve üniversite yönetim kurulundan oluşur.

Üniversitelerin idari teşkilatının başı Genel Sekreterdir.

Fakülte; Dekan, fakülte kurulu, fakülte yönetim kurulu organlarından oluşur.

Enstitünün organları, enstitü müdürü, enstitü kurulu ve enstitü yönetim kuruludur.

Yüksekokulların organları, yüksekokul müdürü, yüksekokul kurulu ve yüksekokul yönetim kuruludur.

## **2.Kamu İktisadi Teşebbüsleri**

İktisadi devlet teşekkülü ve kamu iktisadi kuruluşunun ortak adına kamu iktisadi teşebbüsü denir.

Kamu iktisadi teşebbüsleri Bakanlar Kurulu kararı ile kurulur.

Sermayesinin tamamı Devlete ait, iktisadi alanda ticari esaslara göre faaliyet yürütmek üzere Bakanlar Kurulu kararı ile kurulan kamu iktisadi teşebbüslerine iktisadi devlet teşekkülü denir.

Sermayesinin tamamı Devlete ait olan ve tekel niteliğindeki mallar ile temel mal ve hizmetleri üretmek üzere, kamu hizmeti niteliği ağır basan kamu iktisadi teşebbüslerine kamu iktisadi kuruluşu denir.

Sermayesinin yüzde elliden fazlası İDT veya bir KİK'e ait işletme veya işletmelerden oluşan anonim şirketlere Bağlı ortaklık denir.

Bağlı ortaklıklar Bakanlar Kurulu kararı ile kurulur.

Müessese; sermayesinin tamamı iktisadi devlet teşekkülüne veya kamu iktisadi kuruluşuna ait olup, onlara bağlı işletme veya işletmeler topluluğudur.

İktisadi devlet teşekküllerinin veya kamu iktisadi kuruluşlarının veya bağlı ortaklıkların, özel kesime ait anonim ortaklıklarında sahip oldukları en az %15 ve en çok %50 paya iştirak denir.

### **3. Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları**

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları; belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek disiplini ve ahlakını korumak maksadı ile kanunla kurulan kamu tüzel kişiliğini haiz, hizmet yerinden yönetim kuruluşlarıdır.

#### **B. Yer Yönünden Yerinden Yönetim Kuruluşları**

Yer yönünden yerinden yönetim kuruluşları mahalli idareler, il özel idaresi, belediye ve köy yönetimlerinden oluşan kamu tüzel kişilikleridir.

Genel yönetiminin taşra örgütü olan il, aynı zamanda yerel yönetim kuruluşu olup il özel idaresi olarak adlandırılır. İl genel meclisi, il daimi encümeni ve vali olmak üzere üç organı vardır.

Belediye organlarını, belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanı oluşturur.

Büyükşehir belediyelerinde ise Büyükşehir belediye başkanı, büyükşehir belediye meclisi ve büyükşehir belediye encümeni bulunur.

Belediye başkanı, doğrudan seçmenler tarafından beş yıllığına seçilir.

Belediye encümeni ve belediye meclisi belediyenin karar organlarını, belediye başkanı da belediyenin yürütme organını oluşturur.

Belediye nüfusu 5.000 ve üzerinde olan yerleşim birimlerinde kurulabilir. İl ve ilçe merkezlerinde belediye kurulması zorunludur.

Bir veya birden fazla köyün köy ihtiyar meclisinin kararı veya seçmenlerinin en az yarısından bir fazlasının mahallin en büyük mülkî idare amirine yazılı başvurusu ya da valinin kendiliğinden buna gerek görmesi durumunda, valinin bildirimi üzerine, mahallî seçim kurulları, onbeş gün içinde köyde veya köy kısımlarında kayıtlı seçmenlerin oylarını alır ve sonucu bir tutanakla valiliğe bildirir.

İşlem dosyası valinin görüşüyle birlikte İçişleri Bakanlığına gönderilir. Danıştayın görüşü alınarak müşterek kararname ile o yerde belediye kurulur.

Yeni iskân nedeniyle oluşturulan ve nüfusu 5.000 ve üzerinde olan herhangi bir yerleşim yerinde, İçişleri Bakanlığının önerisi üzerine müşterek kararnameyle belediye kurulabilir

Belediye meclisi belde halkı tarafından seçilen üyelerden oluşur ve beş yıl için seçilir.

Belediye başkanı, görevi ile ilgili bir suçtan dolayı hakkında soruşturma, kovuşturma ya da dava açılması durumunda İçişleri Bakanı tarafından geçici olarak görevden uzaklaştırılabilir.

Belediye başkanı, yasada sayılan koşullardan birinin gerçekleşmesi durumunda, İçişleri Bakanlığının talebi üzerine, Danıştay kararı ile başkanlıktan düşer.

Köyler geleneksel bir yerel yönetim kuruluşu olup idari kararlar kurur. Köy kurma yetkisi İçişleri Bakanlığına aittir.

Köyün sağlık, temizlik, yol, su , okul işleri ile ilgili hizmetler köyün zorunlu görevleri; köye hamam, çamaşırlık, pazar yeri, çarşı yapmak gibi hizmetler ise köyün isteğe bağlı görevleri arasındadır.

Köy yönetimi, köy derneği, ihtiyar heyeti ve muhtardan oluşur.

Köy derneği, köyde bulunan kadın, erkek bütün seçmenlerin oluşturduğu bir topluluktur.

Köy yönetiminin başı olan muhtar, köy derneği tarafından beş yıl için seçilir. Muhtar seçiminde siyasi partiler aday gösteremezler.